

הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש השלישי.

... ויה"ר והוא העיקר – שהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תבוא בפועל ממש תיכף ומיד ממש... עם כל הפירושים שב"מיד" [כולל גם הר"ת דכללות הדורות משה ישראל (הבעש"ט) דוד (מלכא משיחא)]

... [ובפרטיות יותר בנוגע לדורנו זה – שבר"ת ד"מיד" נרמזים ג' התקופות השייכות לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו³⁹, ועל סדר הקירבה אלינו – משיח (מנחם שמו), יוסף יצחק, דובער (שמו השני של כ"ק אדנ"ע)],

וכל הפירושים שב"ממש", ולכל לראש מיד ממש כפשוטו, ממש ממש ממש. (משיחות ש"פ משפטים, ז"ך שבט, מבה"ח אדר א' תשנ"ב)

(39) ראה לעיל ע' 166.

לזכות

הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' גרינבוים,
ליום הולדתו, כ"ט שבט
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

משפטים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאת ב"ק אדמו"ר מלך המשיח

תפדה", וכן צדקה (,"ושבי' בצדקה"²⁶) וגמילות חסדים²⁷, כמפורש בפרשתנו²⁸, "אם כסף תלוה את עמי את העני", "גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה"²⁹, וכמבואר גם בהסוגיא בבבא בתרא³⁰ ("פירושה" של פרשת משפטים בתושבע"פ) פרטי הענינים דמצות צדקה, ומהעיקר, "גדולה"³¹ צדקה שמקרבת את הגאולה, שנאמר³² כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות".

. . . ובהמשך לזה – גם ההוראה מהתחלת פרשת תרומה (שקורין במנחת שבת): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", החל מהמקדש הפרטי שבכא"א מישראל ("בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד"³³), בלבו פנימה, ובביתו ובחדרו, שנעשה בית תורה תפלה וגמ"ח, כולל ובמיוחד ההשתתפות בבנין והרחבת בתי-כנסיות ובתי-מדרשות באופן ד,"ויקחו לי תרומה גו' זהב וכסף ונחושת"³⁴ (כל י"ג ט"ו)³⁵ דברים המנויים בכתוב), שע"ז ממהרים ומזוזים ופועלים תיכף בנין ביהמ"ק השלישי כפשוטו ממש.

. . . שההחלטה על זה³⁶ תביא תיכף את השכר³⁷, תביא הגאולה, תיכף ומיד ממש, שאז תערך המלוה מלכה, "סעודתא דדוד מלכא משיחא"³⁸, בהשתתפותו של נשיא דורנו משיח צדקנו בראשנו, בארצנו

(27) כולל גם הפעולה על אוה"ע לעסוק בצדקה, ובפרט לאחר החלטת מנהיגי המדינות ע"ד חסכון בהוצאות הכספיות לצרכי נשק, אזי נקל יותר לפעול שיוסיפו בפעולות של צדקה, הן בנוגע לאוה"ע, והן בנוגע לבני".

- (28) כב, כד.
- (29) סוכה מט, ב.
- (30) ה, א ואילך.
- (31) יו"ד, א.
- (32) ישעי' נו, א.
- (33) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.
- (34) כה, ב-ג.
- (35) ראה לקו"ש חכ"א ע' 153, ובהנסמן שם.
- (36) ליתן כפי נדבת לבם הטהור להקין גמ"ח, שבמוצאי שבת קודש זה נערכת מלוה מלכה לטובת הקרן (המו"ל).
- (37) ראה תענית ה, ב. שו"ע או"ח סו"ס תקצא.
- (38) סידור האריז"ל במקומו. ועוד.

יכול משה... שבפרשת פקודי, ורש"י היה צריך ליישבה שם.

הכרחי לומר, שרש"י מוכרח להסביר כיצד יכול היה משה לעבור בענן – "עשה לו הקדוש-ברוך-הוא למשה שביל...". – לא מפני שנאמר מאוחר יותר, "ולא יכול משה לבוא... כי שכן עליו הענן", אלא מפני שנאמר מובן שאי אפשר להכנס לענן. ולפי זה תמוה:

לפני כן⁸ מפרש רש"י את המילים, "ומשה נגש אל הערפל", ואומר שהמשמעות היא "לפנים משלש מחיצות: חשך, ענן וערפל". כלומר, משה לא עבר רק בתוך חשך וענן, אלא גם בתוך ערפל⁹, שהוא, כפי שמפרש רש"י שם, "עב הענן", אך למרות זאת אין רש"י מבהיר¹⁰ כיצד הוא יכול היה לעבור¹¹ שם¹².

(8) יתרו כ, יח.
 (9) אף שבכתוב נאמר רק, "נגש אל הערפל". וראה רמב"ן (שם, טו).
 (10) דוחק גדול לתרץ שהוא לפי דיעה הא' שהביא רש"י בפירושו לפנ"ז (כד, טז) ד, ויכסחו הענן – אלו ששה ימים שמר"ה, ויקרא אל משה ביום השביעי לומר עשה"ד", שלפ"ז י"ל ד, ויבא משה בתוך הענן" הוא אותו המאורע ד, ומשה נגש אל הערפל" שבס"פ יתרו: ולכן אין רש"י מפרשו שם, כמו שמצינו בכו"כ פ"ט ע"ד ההכנה למ"ת וכו' שנאמר דוקא בפרשתנו (כד, א ואילך ובפרש"י), ולא בפ' יתרו – כי [נוסף ע"ז שעדיין אינו מיושב לדיעה הב' שבפרש"י הנ"ל, ד, ויכסחו הענן למשה ו' ימים לאחר עשה"ד" ולפ"ז ויבא משה בתוך הענן" לפי פשוטו סדר הכתוב היא ביום השביעי כאשר, ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן" (וצ"ע בהד"א יומא שם ד"ה עלה בענן)]
 לא יתכן לומר שרש"י לא יתיר קושיא המתעוררת אצל התלמיד על אתר וסומך על פירושו בס"פ שלאח"ז (משא"כ זה שלא נאמר במקום הא' כל הפרטים כו', ובפרט שמפורש שם בפרש"י (יט, יא): (שעשה משה) כל הענין האמור בפ' ואלה המשפטים ואין מוקדם ומאוחר כו').
 (11) ויתירה מזו: בפ' יתרו שם לפנ"ז (יט, יח) נאמר, והר סיני ענן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש" (ולאח"ז שם, כ), ויקרא ה' למשה אל ראש ההר" – ואין רש"י מבאר איך נכנס משה לתוך (האש ועכ"פ לתוך) הענן.
 (12) וכן אין מתרצו בפרשתנו (כד, ב) שפי', ובגש משה לבדו" – אל הערפל" [נבוה פשיטא שאין לתרץ כהקס"ד בהערה שלפנ"ז, שהרי מדובר שם בד' סיון, כפרש"י שם לפנ"ז (וצ"ע ברא"ם שם)]. ואף שאין מפורש שם שנכנס בתוך הערפל כבפירושו בס"פ יתרו, מובן הוא שכן היא הכוונה גם בפירושו בפרשתנו, מכיון שכבר פי' כן בפ' יתרו.

א. רש"י על "בתוך הענן", והשאלות על כך

בסוף הפרשה, על המילים, "בתוך הענן", אומר רש"י "ענן זה כמין¹ עשן הוא...", כדלהלן בסעיף ב'. בכך אין מובן:

ענן ועשן במשמעותם הרגילה הם שני דברים שונים, ויותר מכך, הם מנוגדים באופיים זה מזה: "ענן" נוצר ממים², ו"עשן" – מאש³. (ואם כך: א) מנין לומר רש"י שמשמעות הענין כאן שונה מאשר בכל מקום? (ב) מהו הקושי כאן בפשוטו של מקרא, שרש"י צריך לפרשו?

ב. השאלות על דברי רש"י "ועשה לו... שביל בתוכו"

בהמשך דבריו אומר רש"י "ועשה לו הקדוש-ברוך-הוא למשה שביל בתוכו".

המקור לענין זה הוא בגמרא⁴, אך שם מופיע הדבר כתשובה⁵ לסתירה שבין שני פסוקים – "כתיב⁶: ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן, וכתיב: ויבא משה בתוך הענן... דבי רבי ישמעאל תנא, נאמר כאן בתוך ונאמר להלן⁷ בתוך, ויבוא בני ישראל בתוך הים. מה להלן שביל דכתיב והמים להם חומה, אך כאן שביל".

אך בפירושו של רש"י כאן אי אפשר להסביר שבכוונתו ליישב את הסתירה, כי הסתירה מתעוררת מאוחר יותר, בפסוק, ולא

(1) בדפוס שני ובכמה כת"י רש"י: כמו עשן.
 (2) מלבד כשמפורש אחרת. ולדוגמא באחרי (טו, יג) ורבה ענן הקטורת".
 (3) להעיר מפרש"י בשלח יד, כד (ד"ה בעמוד).
 ובפרש"י שה"ש ג, ו ד"ה מי: והל' הענן והעשן כו'.
 (4) יומא ד, ב.
 (5) כן פי' בעיני יעקב לע"י יומא שם. וכן משמע בהד"א² מהרש"א שם.
 (6) פקודי מ, לה.
 (7) בשלח יד, כב.

שמנהיגי אוה"ע²¹ מחליטים ומכריזים מדעתם (ו"בערכאות שלהם", שיש בהם התוקף ד"דינא דמלכותא דינא") ע"ד המעמד ומצב ד"וכתתו חרבותם לאתים".

... ע"פ האמור לעיל מתחזקת יותר הפליאה והתמיהה, ביחד עם גודל הצער וההבהלה (ועד שמצד גודל הצער אין להאריך בזה ביום השבת) – היתכן שבנ"י נמצאים עדיין בגלות!?!... עד מתי!?!...

היתכן שלאחרי כל הסימנים על בוא הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, עד להמאורע דערב שבת זה שאפילו אוה"ע מכריזים שהגיע הזמן ד"וכתתו חרבותם לאתים" – נמצאים אנו ביום הש"ק זה בחוץ לארץ, במקום להמצא, יחד עם כל בני"י מכל קצוי תבל, בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש, מסובים ל"שולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"²², שעליו ערוכים הלוייתן ושור הבר ויין המשומר!

ועוד ועיקר – שעדיין לא נתקבלה ההודעה והציווי ונתינת-כח ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כפי שקוראים בתורה במנחה) בנוגע לבנין ביהמ"ק השלישי!

ומזה מובן גודל הצורך וההכרח להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהענינים שמקרבים ומזרזים ומביאים בפועל ממש את הגאולה תיכף ומיד ממש.

ולכל לראש – בהענין המודגש בפרשת משפטים:

"משפטים" – פרטי הדינים בין אדם לחבירו מתוך שלום²³ (ופשיטא שלילת הפכו, ביטול סיבת הגלות האחרון²⁴), שע"יז באה הגאולה, כמאחז"ל²⁵ במעלת המשפט ש"בו ציון נבנית, שנאמר²⁶ ציון במשפט

(21) ד"אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו" (מגילה ג, א).

(22) פרש"י ריש פרשתנו.

(23) ראה שמו"ר ריש פרשתנו (פ"ל, א): "באין לידי משפט והם עושין שלום". ובחידושי הרד"ל שם: "אפשר ר"ל ע"י פשרה, וכמ"ש בסנהדרין (ו, ב) איזהו משפט שלום זה הביצוע".

(24) ראה יומא ט, ב.

(25) שמו"ר שם, טו.

(26) ישע"י א, כז.

מכך מובן, שאצל בן החמש למקרא אין זה קושי כלל כיצד יכול משה לעבור בענן, וכפי שרואים בפשטות שניתן לעבור בתוך ענן בלי שביל. אם כך, מדוע צריך רש"י להסביר זאת לגבי הענן בפסוקנו¹³?

ג. חזרה מיותרת של "ויבא משה בתוך הענן"

ההסבר לכך הוא: השאלה המתעוררת בפשוטו של מקרא כאן היא:

נאמר בתורה לפני כן¹⁴, ויכס הענן את ההר, ומובן מאילו שכאשר משה, ויעל אל ההר" הוא נכנס בענן. ולשם מה צריך לפרט, ויבא משה בתוך הענן?"

את החזרה בתורה, ויעל אל ההר¹⁵ לאחר שכבר נאמר לפני כן, ויעל משה אל ההר ויכס הענן" יש להסביר לפי שתי הדעות שמביא רש"י בפסוק הקודם: לפי הדעה הראשונה – "ויבא משה... ויעל..." היה ביום מתן תורה¹⁶,

(13) ודווקא לתוך דבפרשתנו, מכיון שנאמר, ויבא משה בתוך הענן", משמעו שכנס בתוכו ונשאר שם ולכן הוצרך רש"י לבאר ש, עשה לו הקב"ה למשה שביל בתוכו" שבו ה' כל משך הארבעים יום (וכן משמע קצת להנ"א שבפרש"י כאן, חופה"ג): משא"כ בשאר מקומות הנ"ל שרק עבר דרך הענן, או שע"פ ה' שם רק זמן מועט ביותר לשמוע ציווי ה' ע"מ למסור לישראל.

(14) כה, טו.

(15) ראה אלשיך כאן, או יאמר כו".

(16) שעלה בכדי לקבל הלוחות כהמשך הכתוב יהי משה בהר ג' – ראה יומא שם (ע"ב), בשלמא לר' עקיבא ובפרש"י שם. ב"ח שם אות א' (וראה חדא"ג שבהערה 10).

וצ"ע ברבינו בחיי כאן, שמפרש: ויכסהו הענן ששת ימים זהו מר"ח סיון עד ששי בו (כדעת רע"ק, אבל וממשיך) ואז נתנה התורה (דלא כרע"ק שס"ל בו' ניתנה, כבגמרא שם) ויקרא אל משה ביום השביעי זהו למחזורו אחר מ"ת כו' (דכפשוטו הוא דלא כמאן ר"ע וריה"ג). וממשיך) וששת ימים שה' מכוסה בענן היו בכלל ארבעים כו' (כביאור הגמ' בדעת ריה"ג, וממשיך להקשות) למה הוצרכה קריאה זו, אבל מצינו בזה לרז"ל דעות כו' בפ"ק דיומא: ויקרא וכו' לא בא הכתוב אלא לחלוק כבוד למשה

(* להעיר מהגריסא בא' מכת"י רש"י ה"א (רמב) שמעתיק בהדיבור המתחיל גם התיבות, ויבא משה".

(**) בא' מכת"י רש"י ה"א (ק"ב) איתא בסוף פרש"י, ונכנס בו'.

(* אבל עדי"ז כתב במאירי יומא שם: ולד"ה בששה בסיון נתנו נעשה"ד.

ולכן צריכה התורה לחזור על כך, כי בינתיים הפסיקה התורה, ועסקה בתקופה שלפני מתן תורה (ו"ויכסהו... ששת ימים ויקרא... ביום השביעי..."). ובודאי לפי הדעה השניה, ששתי הפעמים של "ויעל" אינן מדברות על אותה עליה. בפעם הראשונה מדובר על עליית משה להר מיד לאחר מתן תורה, ואילו, ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר" היה ב"יום השביעי" לאחר מתן תורה¹⁷.

מכך¹⁸ מובן, שבמילים, "בתוך הענן" הכוונה היא שמשמעות הענן המוזכר כאן אינה לענן המוזכר בפסוקים הקודמים¹⁹. ומתעוררת השאלה: מה היה ענן זה? אומר רש"י, "ענן זה (של פסוק זה) כמין עשן הוא":

דברי רבי עקיבא כו' [כפשוטו פי' (כפרש"י ב"ש"ם ובכתוב כאן) היינו יום ה' באמירת עשה"ד]. ואולי יש לו פי' אחר בכל המשך הגמ'. או שטה"ד בדברי הבחיי, ויש שם השמטת דברים. וצ"ע.

(17) ראה ע"ד ב' הדיעות בהכתובים וביאורם בבאר יצחק לפרש"י כאן (פסוק א' וטו).

(18) בבאר יצחק שם פסוק א' בסופו מבאר (וראה גם גוי"א כאן) להדיעה שויכסהו הענן מר"ח לפני מ"ת, דזה שחזור לספר מפסוק טו ואילך ע"ד הסדר שקודם מ"ת, לאחר שהפרשה (פסוק יב ואילך, כפרש"י שם) מדברת בהעל"י כו' לאחר מ"ת, ובפסוק האחרון חוזר לענין הא' העל"י שלאחר מ"ת – כי בג' פסוקים אלו (פסוק טו ואילך) מספר מגדולת החר שעלה בו משה וקדושתו.

וצ"ע שהרי תוכן דפסוק יח אינו מגדולת וקדושת החר, כ"א ע"ד עליית משה כו'.

(19) ע"פ פי' החדא"ג שם ד"ה והא אסתלק ה' אפשר לומר, שההכרח שהענן שבכתוב זה אינו הענן שבכתובים שלפניו הוא מפני שלב' הדיעות נסתלק הענן לאחר ששה ימים, למר כדאית ל' (לריה"ג לאחר ו' ימי פרישה לאחר מ"ת), ולמר כדאית ל' (לרע"ק, בו' שקבלו התורה נסתלק מלכסות").

אבל (נוסף לזה שלפ"י רש"י לדיעה הב' (ריה"ג) פי' ויכסהו הענן" היינו, למשה, וא"כ אין לנו ראי' שנסתלק הענן מההר. (הרי) לכל הדיעות** מפורש בכתוב שלפניו, ויכס הענן את ההר" שהמזכיר לאחר מ"ת ואינו מפרט בזה זמן מסוים***.

(* ודאה תוס' ישנים יומא שם. אברבנאל כאן (השאלה היו"ד בסופה ובהביאור לפסוקים אלו ד"ה ויאמר ה'). באר יצחק. ועוד.

(**) ראה פרש"י תענית כא, ב ד"ה אל מול: לא נסתלקה שכינה עד לוחות האחרונות אבל בפירש"י נה"ת (יתרו יט, ג) קול ארזו הוא סימן כו' הם רשאי' לעלות.

(***) כי דווקא לפרש"י, ויכס הענן את ההר" שזה ר"י רק בשעה ש, ויעל משה אל ההר", דאז הול"ל בסדר הפוך, ויכס הענן את ההר ויעל משה אל ההר".

ה"ענן" המוזכר בפסוקים ובפרשיות הקודמות אין רש"י צריך לפרש, כי הדבר מובן בפשטות. היה זה ענן כפשוטו שבו שכן כבוד ה'. וכפי שהיה עמוד הענן, "וה' הולך לפנייהם יומם" בתוך "עמוד הענן"²⁰ (ולילה בעמוד אש להאיר להם) – ענן כפשוטו.

לעומת זאת, ה"ענן" שבפסוק זה, היה מסוג אחר, ורש"י צריך לפרש ש"ענן זה כמין ענן".

ד. "ענן זה כמין ענן" – נלמד מן הפסוק, ומראה... כאש אוכלת

הכרחו של רש"י לפרש ש"ענן זה כמין ענן" נובע מהפסוקים עצמם:

בין הפסוק, ויקרא אל משה... לבין, ויבא משה בתוך הענן" נאמר הפסוק, ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר... ואין מובן: פסוק זה צריך היה להיכתב לפני, ויקרא אל משה" כהמשך ל"וישכון כבוד ה'", בבארו שמראה, "כבוד ה'" היה, "כאש אוכלת". מדוע הוא נכתב רק לאחר, ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן?

[לא רק לפי הדעה ש"ויקרא אל משה... היה ביום השביעי לאחר מתן תורה, כאשר הקדוש-ברוך-הוא קרא למשה לעלות ולקבל את הלוחות, ויבא משה... היה המענה לקריאה – ובודאי אין מקום²¹ להפסיק בין ויקרא אל משה" לבין, ויבא משה" (ציותו לקריאה), על ידי הפסוק, ומראה כבוד ה'²²,

אלא אף לפי הדעה הראשונה ש"ויקרא אל משה" היה כדי, "לומר עשרת הדברות ומשה וכל בני ישראל עומדים אלא שחלק...". ויבא משה בתוך הענן" אינו קשור ל"ויקרא אל משה... מתוך הענן" – בכל זאת, מתאים

(20) בשלח יג, כא.

(21) כמו שהקשה באלשיך כאן.

(22) באברבנאל פקודי בסופו ד"ה וראיתי, מפרש שביום ז' כאשר ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן נבקע הענן ואז ראו ישראל כבוד ה' שה' כאש אוכלת לעיניהם (ועד"ז הוא במלבי"ם כאן). אבל זהו לפי פירושו שם ד, ויכסהו הענן" היינו שכיסה את ה"כבוד" הנוכח לפניו, אבל לפי פירש"י שהביא (רק) ב' הידעות (אם קאי על ההר, או על משה) אין מקום לפ' זה.

יותר שהתיאור, ומראה כבוד ה'... "ייכתב מיד בהמשך ל, וישכון כבוד ה' על הר סיני".

לפיכך מסיק רש"י, שהפסוק, ומראה... הוא הקדמה לפסוק, ויבא משה בתוך הענן...: הוא רומז להבדל שבין ענן זה לבין הענן המוזכר לפני כן בתורה, ואשר לכן מדגישה התורה, ויבא משה בתוך הענן: ענין זה הוא תוצאה של, "אש אוכלת". הוא, "כמין ענן" שבא מ"אש אוכלת" המוזכרת בפסוק הקודם²³.

ה. ההסבר לדיוק, "אש אוכלת"

בכך מובן גם הדיוק בפסוק – "כאש אוכלת". שהרי לכאורה, אין מובן: כדי לתאר את מראה כבוד ה' מספיק לומר שהוא היה נראה כאש. ולשם מה יש להוסיף ולומר שהיתה זו אש, "אוכלת"²⁴?

ולפי האמור לעיל מובן הדבר בפשטות: כיון שכוונת הפסוק כאן היא להסביר את משמעות הפסוק שלאחריו, ויבא משה בתוך הענן – שהענן היה ענן שנוצר מכך ש"מראה כבוד ה'" היה, "כאש" – לפיכך מוסיפה התורה ומדגישה "כאש אוכלת", כי הענן אינו נוצר מאש בלבד, אלא מאש שהיא, "אוכלת" – מכלה ושורפת – את הדבר שבו היא נאחזת.

ויש להוסיף: באופן כללי האש שלמעלה אינה, "אש אוכלת"²⁵, כפי שכבר נלמד לפני כן לגבי הסנה: "ורא... בלבת אש... והסנה איננו אוכל"²⁶. לכן צריכה התורה לדייק ולומר,

(23) לפי הגירסא שלפנינו בגמ' ובע"י משמע (וכן מפורש במאירי שם) דפלוגת ריה"ג ורע"ק הוא גם בפסוק, וישכון כבוד ה', ולדעת ריה"ג, "זה ה' מעשה אחר עשה" ורע"ק אומר וישכון כבוד ה' מר"ח כו". אבל בפרש"י עה"ת כאן פ' פלוגתתם רק ב, ויכסהו הענן" וב, ויקרא אל משה ביום השביעי", וא"כ י"ל דלכו"ע המשך, וישכון כבוד ה', ומראה כבוד ה' כאש אוכלת" הוא בזמן אחד, ונמשך זה כל הזמן לאחר מ"ת (ראה לעיל הערה 19 בשו"ג הא' והב'). אבל גם את"ל שגם לפרש"י פלוגתתם היא בהזמן ד, וישכון כבוד ה', הרי מזה שהכתוב מפסיק ב, ומראה כבוד ה' כאש אוכלת" מובן שזוהי הקדמה לתאר תוכן, הענן" שבהכתוב שלאח"ז. וראה ראב"ע פסוק טו ואילך. אלשיך שם. ועוד.

(24) באברבנאל פרשתנו שם (ובארוכה פ' פקודי שם) ועוד – ביאר ע"ד החקירה והדרוש.

(25) ראה יומא כא, ב.

(26) שמות ג, ב. שמו"ר פ"ב, ה. וראה ד"ה וה"ס עשן תרס"ב. לקמן בפנים.

וגם הזמן שבו אירע מאורע זה (בתקופה האחרונה עצמה) הוא זמן מסוגל בשייכות להגאולה. מצד הקשר והשייכות דזמן זה לנשיא דורנו – להיותו ערב שבת האחרון בחודש שבט, חודש האחד עשר, שהעשירי שבו הוא יום ההילולא (גמר ושלמות העבודה) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאחד עשר שבו נעשה המשך וחיודש הנשיאות שלו ביתר שאת וביתר עוז עד לסיום וגמר כל העבודה של דורנו זה (דור האחרון של הגלות שהוא הוא דור הראשון של הגאולה) במשך מ"ב שנים די"ל שהם כנגד מ"ב המסעות שבמדבר העמים, שאז כבר מוכנים ועומדים להכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלימה (כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז¹⁹) – שגם בהזמן (נוסף על המקום) שבו היתה ההכרזה ע"ד "וכתתו חרבותם לאתים" מודגשת השייכות לפעולתו של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, המשיח שבדור, שעל ידו נעשה קיום היעוד "וכתתו חרבותם לאתים וגו'".

. . . יש לומר, שהחלטת והכרזת מנהיגי אה"ע בערב שבת פרשת משפטים ע"ד המעמד ומצב ד"וכתתו חרבותם לאתים", היא, כתוצאה מהחלטת והכרזת "מלכי רבנן" ש"הנה זה (מלך המשיח) בא", החל מהפס"ד של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שמכבר נשלמו מעשינו ועבודתנו דמשך זמן הגלות ומוכנים כבר לקבלת פני משיח צדקנו, וכן הפס"ד של הרבנים ומורייהוראה בישראל שהגיע זמן הגאולה, "יעמוד מלך מבית דוד וכו' בחזקת שהוא משיח" ועד להמעמד ומצב ד"הרי זה משיח בודאי²⁰ – פס"ד "מסיני", שנמשך וחדר גם בגדרי העולם, עד כדי כך

ועד לבניית הבנין המיוחד (בשנת תשי"א לערך) – שבזה מודגש שהאחדות והשלום בין העמים היא כתוצאה מפעולתו של נשיא דורנו בבירור העולם (ע"י הפצת התורה והיהדות וצדק ויושר בכל העולם), וככל שניתוסף בבירור העולם ע"י נשיא הדור ניתוסף גם בקיומו וביסוסו של הארגון שמטרתו לפעול אחדות ושלוש בעולם, ועד לגמר ושלמות בירור העולם בקיום היעוד "וכתתו חרבותם לאתים" שהוא היסוד של ארגון זה*.

(19) שיחות י"א שבט וש"פ בשלח (סה"ש תשנ"ב ע' 308).

(20) רמב"ם ה' מלכים ספ"א.

(* ועד שפסוק זה מתנוסס על גבי כותל הבנין.

דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ולאח"ז וכתוצאה מזה יציאתו מגבולות המדינה ההיא), ואעפ"כ, נמשכה גם שם הפעילות דשלוחי נשיא דורנו בהפצת התורה והיהדות בחשאי ובמס"נ ממש, עד לתקופה האחרונה שנתבטלה גזירת המלכות ונתאפשר המשך הפעילות דהפצת התורה והיהדות ביתר שאת וביתר עוז, בגלוי ובפירסום, ועד לנפילתו של המשטר הקודם, והקמתו של משטר חדש שהכריז לצדק וליושר ולשלום, על יסוד האמונה בבורא העולם ומנהיגו.

ובהמשך לזה התקיימה בערב שבת זה הפגישה בין מנהיגה החדש של המדינה ההיא למנהיגה של מדינה זו, בהשתתפותם של עוד כמה מנהיגי מדינות גדולות בעולם, שבה נתקבלה ההחלטה וההכרזה שתוכנה, וכתתו חרבותם לאתים".

ויש לומר, שבקיומה של פגישה החלטה והכרזה זו בהעיר של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר (שבה נתקבצו מנהיגי המדינות, כולל גם מנהיג מדינה זו, שהוצרך לבוא מעיר הבירה לעיר זו¹⁶), מרומז, שכל זה בא כתוצאה מהפעולות דהפצת התורה והיהדות, צדק ויושר, בכל העולם, שנעשו ונעשים ע"י נשיא דורנו, משיח שבדור¹⁷, ועד שע"י שלימות העבודה בכהנ"ל בימינו אלה נעשה העולם כולו ראוי ומוכשר להתחלת הפעולה דמלך המשיח, ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים¹⁸.

16) ואף שהטעם הפשוט לזה הוא לפי שהמקום המיוחד שבו מיוצגים בקביעות באי-כח המדינות שבעולם נקבע מלכתחילה במקום שאינו עיר הבירה של מדינה מסוימת, הרי, הטעם האמיתי לקביעות מקום זה בעיר זו דוקא, הוא, להיותה עיר הבירה של "מלכי רבנו" (ראה גיטין סב, סע"א. ועוד), כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (וראה לקמן הערה 18).

17) ראה קונטרס הנ"ל (שבהערה 11) ס"ה שנשיא הדור הוא המשיח שבדור. ובהדגשה יתירה בכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – כמרומז בב' שמותינו: "יוסף – ע"ש ש"יוסף אדני-שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'" (ישעי' יא, יא-יב), ו"יצחק" – ע"ש ש"אז ימלא שחוק פיננו" (תהלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א).

18) ולהעיר, שארגון חבר העמים למטרת אחדות ושלוה בין העמים הוקם בחצי כדור התחתון לאחרי ובסמיכות לבואו של נשיא דורנו לחצי כדור התחתון (החל מהחלטה שנתקבלה באמצע המלחמה, בשנת תש"ב לערך, ובעיקר בסיומה של המלחמה, בשנת תש"ה לערך), ונקבע מקום מושבה בעירו של נשיא דורנו,

שכאן האש היתה, "אש אוכלת", ולכן נוצר ממנה "עגן... כמין עשן".

1. ההסבר לצורך של רש"י לפרש "ועשה לו... שביל"

לפי כל האמור לעיל מובן מדוע צריך רש"י להבהיר "ועשה לו הקדוש-ברוך-הוא למשה שביל בתוכו" דוקא בפסוקנו, ובהמשך לפירושו "עגן זה כמין עשן הוא".

אילו היה העגן כאן זהה לעגן שבפסוקים הקודמים, לא היה דרוש הסבר לכך שמה נכנס "בתוך העגן". ואדרבה, כאמור, משה נגש (אפילו) אל הערפל" – "עב העגן"²⁷.

אך כיוון ש"עגן זה כמין עשן הוא", ותכונתו של העשן היא לעשן (באמצעות ה"פיה"²⁸ של הדבר הנשרף) ולהשחיר את מי שנמצא בתוכו ואת בגדיו, מתעוררת התמיהה: הייתכן שכך היה אצל משה רבינו, וכך הוא נראה בעלותו להר אל הקדוש-ברוך-הוא כדי לקבל את הלוחות – ההיפך מהכבוד וכו'²⁹?

לכך ממשיך רש"י ואומר "ועשה³⁰ לו הקדוש-ברוך-הוא למשה שביל בתוכו", ומשה עבר בשביל, באופן שהעשן לא פגע בו.

27) ואין רש"י צריך לפרשו כמו שא"צ לפרש לפניו (יתרו יט, כ) ב"ויקרא ה' אל משה אל ראש ההר (המקום) אשר ירד עליו ה' באש" (שם, יח) ויעל משה", דבדבר שנוגע לפועל, מובן מעצמו שהקב"ה עשה נס שיוכל לקיים ציווי ה', לעלות, ועד"ו בערפל.

28) וכ"ה בנדר"ד שאין קושי אך נכנס משה בפועל בכמין עשן מצד העדר האויר כו'.

29) ראה פרש"י וא"ר ט, ה.
30) ובמכ"ש מהא דושבת ג, ב) "רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו", לכבוד קונו דכתבי (נח ט, ו) כי בצלם אלקים עשה וגו'" (פרש"י שם ד"ה בשביל). ובשו"ע אדה"ו או"ח סוס"ד (מהר"ק): "בשביל כבוד קונו" (כגו' הע"י).

31) בא' מכת"י רש"י (ה"א רל) "שעשה".

*) והא שהשמיט אדה"ו שם "ידי" (וראה ויקר' פ"ד. ג. חז"א"ג שבת שם) – "2 שוהי כבר הביא לפני חוב נטילת ידים (שחל עליו לפני רחיצת פניו ורגליו). והרי דין זה הוא בסיים דה"ל נשי" בשחרית.
וראה לקו"ש חז"א"ג ע' 186 ואילך.

2. "עגן" – כמין עשן
אך עדיין אין מובן: (א) מדוע אמר רש"י "עגן זה כמין עשן הוא", ולפי האמור לעיל היה זה עשן מאש³¹, עשן מלא? (ב) מדוע אומרת התורה "ויבא משה בתוך העגן" ולא "בתוך העשן"?

ההסבר לכך הוא: הר סיני אשר במדבר סיני, ובמיוחד "ראש ההר" (ששם היה "מראה כבוד ה' כאש אוכלת"), אינו מקום שצומחים בו אילנות ודשאים ועשבים³², אלא מקום של אבנים ועפר³³. והעשן נגרם דוקא כאשר האש אוכלת ומכלה דבר שנסרף³⁴ (כאילנות וכדומה), ולא במקום של אבנים ועפר. לכן אמר רש"י שלא היה זה עשן ממש, אלא "כמין עשן", העגן הזה דומה לעשן.

ומסיבה זו – שלא היה זה עשן טבעי – מכנה זאת התורה בשם "עגן".

3. משמעות העגן ברוחניות

מ"ינה של תורה" אשר בפירוש רש"י:

ענין העשן בהר סיני במתן תורה מוזכר במפורש בתורה בפרשת יתרו³⁵, "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש".

ולעומת זאת בפרשתנו נזכר הביטוי "עגן".

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: עשן כפשוטו³⁶ נוצר מדבר שנסרף – מפני שהדבר הנשרף הוא חומר גשמי, והאש מכלה את הגשמיות, גורם הכליון לעשן.

31) לכאורה י"ל שאין זה עשן באמת רק "כמין עשן", כי לא ה"א את בפועל (כביתרו שם, יח – אשר ירד עליו ה' באש), כ"א רק "מראה" של אש, כדיוק לשון הכתוב "ומראה כבוד ה' כאש אוכלת גו'" (ונדר"ו הוא ע"פ דרוש כו' – ראה אברבנאל אלשיך ועוד). אבל מזה שהכתוב מדגיש "כאש אוכלת" מובן שה"א את כפשוטו ככפ' יתרו (שהרי זה שאוכלת אינו שייך ל"מראה").

32) משא"כ בנוגע להר עצמו – ראה לעיל ע' 238-9 והערה 9, די"ל שע"פ פשוט"מ היו שם אילנות ועשבים כו'.

33) כבאלשיך יתרו שם. וראה לעיל שם בשוה"ג.
34) "כי אין אש שלמעלה חלוק בזה מאש שלמטה שנאמר דאש של מעלה הנה הוא בעצמו מעלה עשן" (ד"ה וה"ס עשן תשי"ח בתהלתו). וראה בהנסמן שם. ולהעיר מדה"ה וה"ס עשן תרס"ב.

35) יט, יח.
36) בהבא לקמן – ראה תו"א צד, א. רד"ה וכל העם תש"ד. ועוד.

לכן יש בענן הבדלים התלויים במהות החומר הנשרף: כאשר הדבר הנשרף הוא חומר דק, הוא נשרף מהר יותר, וגם העשן הוא „עדין” יותר ודליל יותר. ואילו כאשר הדבר הנשרף הוא חומר גס, גם העשן הוא סמיך ועב יותר.

מכך מובן, שבעשן של כל דבר ניכר עד כמה החומר שלו הוא גס. הדבר בא לידי גילוי בכליון הדבר.

כך הוא הדבר בגשמיות, וכך גם ברוחניות, בענין התבטלות וכליון הדברים הגשמיים כלפי אלקות³⁷: על ידי גילוי האש שלמעלה „נאכלת” ונכלית ישותו של העולם ונוצרת בו ההתבטלות והכליון כלפי אלקות.

וזהו ענין העשן ברוחניות, המורה על כליון הישות והתבטלות העולם.

ט. ההבדל בין שני הפסוקים ביניה של תורה

וזהו ההבדל בין שני הפסוקים הנ"ל:

הפסוק „והר סיני עשן כולו” מדבר על זמן מתן תורה, וכיון שגילוי האלקות במתן תורה היה מלמעלה למטה, (כפי שממשיכה התורה ואומרת, מפני אשר ירד עליו ה' באש” – הגילוי היה מלמעלה³⁸) והעולם היה אז עדיין גשמי וחומרי ובלתי מיוכך³⁹ – לפיכך גילוי האלקות הביא אז להתבטלות וכליון העולם באופן של „והר סיני עשן כולו”, שריבוי ה„עשן” מצביע על כך שחומריות העולם לא היתה דקה ומוזככת.

ואילו בפרשתנו מדובר על הזמן שלאחר מתן תורה, לאחר הביטול וההזדככות שגרים מתן תורה לעולם, ואז מציאותו של העולם אינה כל כך גסה⁴⁰.

(37) וכידוע כפי עשן ר"ת עולם שנה נפש, כמבואר בספרי הקבלה ובפ"י הראב"ד לספר יצירה (אוה"ת יתרו ד"ה וה"ס עשן – ע' תתטז), והיינו עליית עולם שנה נפש. וראה בהמאמר שם בארוכה בפ"י וה"ס עשן כולו (וכן בד"ה שלאח"ז ע' תתכט ואילך. ע' תתכט ואילך). ובמקומות שנממנו בהערה 34. ועוד.

(38) ראה גם ד"ה וה"ס תרס"ב שם. ובסוף ההמשך (תרת"ס) שם.

(39) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקל ואילך. ובכ"מ. (40) עפ"י אולי יש לבאר גם השינוי שבפרשתנו מפורש

לפיכך „מראה כבוד ה' כאש” לא גרם לעשן ממש, אלא „לרוב דקותו לא נקרא בתורה בשם עשן כי אם בשם ענן”⁴¹, שענן אינו מצביע על כליון ועליה מלמטה למעלה⁴².

על כך מגלה רש"י – ביניה של תורה – ש„ענן זה כמין עשן הוא”: כיון שענינו אינו גילוי אלקות מלמעלה כענן המוזכר בפסוקים הקודמים, אלא הוא נוצר ממראה כבוד ה' כאש אוכלת, מהתבטלות מציאות העולם על ידי האלקות, לכן – „כמין עשן הוא”:

גם בכך יש ענין של עשן – עפרורית ועכרורית, הבא מכליון החומר. שהרי, כיון שמטרת התורה היא עשיית העולם לדירה לו

„כאש אוכלת”, משא"כ בפ' יתרו נאמר „מפני אשר ירד עליו ה' באש” סתם ואינו מפרט „אוכלת” (שמלשון זה משמע, שהעשן נעשה מהאש עצמו ולא מכליון דבר הנשרף, כהקושיא בר"ה וה"ס עשן תש"א ותש"ח. ועוד): כי מצב העולם בזמן מ"ת גס כ"כ עד שאינו ראוי גם להיות נכלה ונשרף ע"י אש (בדוגמת הדומם כפשוטו*, כבאלשיך ומאמרים הנ"ל) ולכן אין העשן שייך כ"כ לכליון ההר כנ"ל [ולמעשה מדי"ה וה"ס תרס"ב שם לענין בחי' דומם שבדומם שאינו עולה ע"י האש].

משא"כ בפרשתנו, שהי' לאחרי ביטול היש והזדככותו במ"ת, הרי נעשה דק יותר וראוי שיהא נאכל ונשרף ע"י האש שלמעלה.

(41) לשון התו"א שם.

(42) וראה תו"א טז, א.

(* וי"ל שזהו גם טעם הפנימי. שדומם אינו כלה בטבעו באש כי הוא בריחוק הערך לגמרי ממהות האש, ואינו שייך לומר גם זה שהוא בניגוד וחיפץ טבעו לאש, כמו שאומרים בנגוד לצומח כו'. ועפ"י אולי יש לומר מה שבד"ה וה"ס תש"ח בסופו מבאר שינוי טבע הבריאה שנעשה בעת מ"ת. דה"ס, אם היותו אבנים ואינו שייך בו הכליון בשפיריה להיות עשן בכ"ז עשן כולו חיפץ טבעו, מפני אשר ירד עליו באש חיפץ טבעו בטבע העל"י. דמוכח מזה, דשינוי טבע ההר לא הי' מספיק שיפעול ירידת האש, כ"א צריך לעוד ענין בשינוי טבע הבריאה, שינוי טבע האש.

כי מכיון שהדומם מצד עצם מהותו הוא בריחוק הערך ממהות האש (דוגמת דומם ומדבר – ראה תו"ח בראשית יט. ג. המשך תרס"ז ריש ע"י קטו (ועוד) דאש הוא בחי' מדבר) לכן גם לאחר שנתחדש בו ענין הכליון, צריך להיות גם שינוי טבע האש. דוגמת הנפש וגוף שעם היות שאברי הגוף בטלים לתנפש ואברי הגוף הם בציון עם הוי' כו'. צ"ל כח המפליא לעשות לחבר הנפש עם הגוף (ד"ה אחרי מות תרמ"ט בתולדותו. ובכ"מ). או י"ל ע"פ (וע"ד) המבואר בד"ה אחרי עם (טע"ף ו) ובכ"מ דירידת האור היא מצד מעלת שורש הכלים, ומכיון שב(נדר"ד)

ענין הכליון שנעשה בו הוא חיפץ טבעו ה"ז דבר נוסף בו (ראה לקו"ש ח"ו (המתורגם) ע"י 95. ח"ו ע"י 242 – ע"ד ב' סוגי ניסים). לכן אין מתגלה ע"י שורש הכלי (כח הגבול), כי א"י ביטול הכלי מצד ענינו הוא. ולכן ירידת האש היא חידוש ואכ"מ.

בא"יכח המדינות שבעולם כדי להתדבר ביניהם בדרכי נועם ודרכי שלום) – הוא במדינה זו ובעיר זו, המדינה והעיר שבה נמצא „בית רבינו שבבבל”¹¹, „בית חיינו”, בית הכנסת ובית המדרש, בית תורה תפלה וגמ"ה, דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבחר בו וקבעו להמקום המרכזי שממנו „תצא תורה”, הפצת התורה והמעיינות חוצה בכל קצוי תבל עד ביאת משיח צדקנו (כשיפוצו מעינותיך חוצה¹²), שאז יהי' גם קיום היעוד „וכתתו חרבותם לאתים”.

והענין בזה:

בבוא נשיא דורנו לחצי כדור התחתון, וקבע מקומו במדינה זו ובעיר זו, התחיל בתוקף ונעשה הברור והזיכוך דחצי כדור התחתון, שגם בו נמשך הגילוי דמתן-תורה (שהי' בחצי כדור העליון¹³), ויתירה מזה – אדרבה – שנעשה המקור שממנו נמשך ונתפשט עיקר הפעולה דהפצת התורה והמעיינות חוצה בכל קצוי תבל ממש, ע"י השלוחים ששלח ברחבי העולם (גם לחצי כדור העליון), עד לפנה הכי נדחת שבעולם, כדי להפיץ תורה ויהדות בין כל בני" (כולל ובמיוחד אלו שדרים בין אומות העולם ומדברים בלשונם ומתנהגים בחיצוניות כמותם), ועוד וג"ו עיקר, הפצת כל עניני טוב וצדק ויושר גם בין אוה"ע ע"י קיום מצוות בני נח¹⁴, כמודגש ביותר בשנים האחרונות, ככל שהולכים ומתקרבים יותר להזמן דביאת משיח צדקנו, ש"אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד”¹⁵.

ובתקופה האחרונה (החל משנת נסים, והמשכה בשנת „נפלאות אראנו” ו„נפלאות בכל”) הגיעה פעולה זו לשיא – בפריצת גבולותי של המדינה ההיא שבשעתה חרתה על דגלה והכריזה מלחמה בהפצת התורה והיהדות ועד למלחמה באמונה בבורא עולם ומנהיגו (כולל גם המאסר

(11) מגילה כט, א. וראה בארוכה קונטרס בענין מקדש מעט זה כו' (סה"ש תשנ"ב ע' 465).

(12) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

(13) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

(14) כפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים פ"ח ה"י) ש„צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל

באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח”.

(15) צפני" ג, ט. וראה רמב"ם שם ספי"א.

גו' ונהרו אליו כל הגוים והלכו עמם רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים"⁷, "והמורה הוא מלך המשיח, ועליו נאמר וּשְׁפֹט"ו⁶.

וכיון שבימים אלו מחליטים ומכריזים ראשי מדינות בעולם ע"ד צמצום וביטול כלי נשק וההוספה בהענינים הדרושים לקיום כלכלת המדינה והעולם כולו – תוכן היעוד "וכתתו חרבותם לאתים", שבירת כלי המלחמה לעשות מהם כלים לעבודת האדמה, "ארץ ממנה יצא לחם"⁸ – ה"ז סימן ברור על התחלת קיומו של יעוד זה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ליתר ביאור:

כיון שנמצאים ב"זמן השיא" ("די העכסטע צייט") של ביאת משיח צדקנו, "הנה זה (מלך המשיח) בא"⁹, רואים כבר (מעין ו)התחלת פעולתו של מלך המשיח על העמים, "ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וגו'" – עי"ז שהקב"ה נותן בלב המלכים דאוה"ע ("לב מלכים ושרים ביד ה'")¹⁰ להחליט ולהכריז יחדיו ע"ד המעמד ומצב "וכתתו חרבותם לאתים".

וזהו הטעם שהחלטה והכרזה זו היתה בזמן זה דוקא – בגלל שייכותו המיוחדת להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש.

ויש להוסיף, ששייכותו של המאורע להתחלת פעולתו של משיח צדקנו מודגשת גם בפרטי המאורע – המקום והזמן שבהם היתה החלטת והכרזת ראשי המדינות על המעמד ומצב "וכתתו חרבותם לאתים":

המקום שבו אירע מאורע זה (מקום מיוחד שבו מיוצגים בקביעות

(7) ישע'י שם, ב"ג. מיכה שם, א"ב.

(8) איוב כח, ה.

(9) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

(10) לשון הרגיל – ע"פ משלי כא, א. וראה לקו"ש ח"ג ע' 285 הערה 1 ובשוה"ג.

יתברך בתחתונים, לכן "ענין זה" – הענין, שבו היה צריך משה לעבוד כדי לקבל את הלוחות ולהורידם למטה, "כמין עשן הוא", זהו גילוי מלמעלה הגורם לכליון והתבטלות החומר של הנבראים –

[אלא כיון שהיה זה לאחר הגילוי של מתן תורה שגרם להודכות והתבטלות כללית של חומריות העולם, לכן לא נוצר "עשן כולו", כבזמן התחלת הגילוי של מתן תורה, אלא רק "כמין עשן" כדלעיל, אך "עשן" חייב להיות].

י. חייבים לזכך גם את העולם החומרי

ההוראה הנלמדת מן האמור לעיל לעבודתנו:

יש הטוענים, מה לי ולדברים התחתונים? אם צריך לדרת, די בירידה לענינים שבדרגת "חי" ואפילו נמוך מזה – "צומח", אך אין לעסוק גם בדברים שהם בבחינת "דומם" – מציאות גשמית ביותר, שאין ניכרת בה שום חיות, עד אשר אפילו כשמאירה אש הוי' אין הוא מצד תכונותיו כלי לכך ואין האש נאחזת בו⁴³ (צריך להיות לפני כן הענין של "מבטשין ליה"⁴⁴).

נאמר להם, שצריך לגרום לעשן ולהעלאה גם בדרגות הנמוכות של "דומם" בעולם, כי בואת תלויה תכלית מתן תורה, שה"עשן" – כליון ועליית חומריות העולם – לא יתקיים רק בצומח, אל גם ב"הר" – דומם.

הם עשויים לבוא בטענה נוספת: הרי "המתאבק עם מנוול מתנוול גם-כן"⁴⁵ – על ידי עבודת גרימת "עשן" בדברים תחתונים ניתן לגרום לכך שידהמו, ועדיף שלא לעסוק בכך? על כך התשובה היא:

(א) "עשה לו הקדוש-ברוך-הוא (למשה) שביל בתוכו": בחינת "משה" שקיימת בנשמתו של כל יהודי⁴⁶, היא לא תזדהם, היא תישאר

(43) ראה לעיל הערה 40 בשוה"ג.

(44) ראה זור (ח"ג קסח, א) – הובא ונתבאר בתניא

רפכ"ט.

(45) תניא ספכ"ח (לה, ב).

(46) תניא פמ"ב.

נקיה, כי היא צועדת ב"שביל" – היא תמיד באמנה אתו ית'⁴⁷.

(ב) יותר מכך: בפנימיות הענינים גם הכוחות הגלויים אינם "מודהמים" ב"עשן". כי לאמיתו של דבר אין זה עשן כלל, אלא רק כמין עשן – ענן שנראה כעשן.

כלומר, העלמת והסתרת האלקות על ידי העולם היא רק כמין מציאות לצורך ענין הבחירה, אילו ראו את האמת לא היה מקום לבחירה.

ויותר מכך: כיון שההעלם הוא לצורך קדושה, הרי הוא באמת רק "ענן", קדושה. אמנם הוא נראה כ"עשן", כדבר חומרי שאפילו לאחר כלינו ועלייתו נותרת עפרורית, אך זה רק הנראה לעיני בשר, בפנימיות זהו "ענן" של קדושה, כי כל מטרתו היא בשביל תוספת אור בקדושה.

וזהו ההוראה, שמוכרחים להכנס ולחדור ל"עשן". על ידי זאת מקבלים את התורה⁴⁸. משה רבינו – ובכל אחד ואחד בחינת "משה" שבנפשו – קיבל את התורה לאחר ההכנה של "ויבא משה בתוך הענן", ש"ענן זה כמין עשן הוא", ונזקק ל"שביל בתוכו".

אמנם, כלפי חוץ ובאופן זמני זהו ענין של העלם, אך על ידי כך מגיעים ל"ויהי בהר ארבעים יום וארבעים לילה" ומקבלים את התורה בשלימותה.

ולאחר מכן "ממשיך זאת כל אחד לגופו וחלקו בעולם, וזהו ההמשך שלאחר פרשת משפטים, בפרשת תרומה – "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁴⁹,

מן הדברים הגשמיים, זהב וכסף וכו', עושים מקדש לה' יתברך, ועל-ידי כך מתבצעת התכלית של נתואה הקדוש-ברוך-הוא להיות לו יתברך דירה בתחתונים.

(משוחת ש"פ משפטים, תשכ"ה)

(47) תניא ספכ"ד.

(48) ראה גם ד"ה ויבא משה תרנ"ד בסופו.

(49) תרומה כה, ה.

גם בצמצום וביטול כלי נשק, ועד לשלום ואחדות, שיתוף פעולה ועזרה הדדית בין מדינות העולם לטובת האנושות כולה.

וקדם למאורע זה (בהשגחה פרטית) נאמו של נשיא מדינה זו לאומה כולה (באור ליום הרביעי, "קמי שבתא"¹, התחלת ערב שבת זה), שבו הודיע והכריז על פעולותיו בצמצום וביטול כלי נשק, וניצול הכספים (שלא ינתנו לרכישת כלי נשק) כדי להוסיף בעניני הכלכלה של בני המדינה – הכרזה שאושרה ע"י "בית הנבחרים", שבו נקבעים חוקי המדינה שיש להם תוקף ע"פ תורה ("דינא דמלכותא דינא"²).

ויש להתבונן בהלימוד וההוראה ממאורע זה, וגם בפרטי הענינים דהמאורע – מקומו וזמנו, כולל שייכותו לתוכנו של הזמן בתורה, בפרשת השבוע, כדלקמן.

הלימוד וההוראה ממאורע זה הוא בענין כללי ועיקרי בעבודתם של בני"י ("מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"³) – "להביא לימות המשיח"⁴:

מהיעודים דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בשייכות להנהגת אומות העולם – "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה"⁵.

ולהוסיף, שענין זה יהי' ע"י פעולתו של מלך המשיח עצמו – כמ"ש בהתחלת הפסוק⁶ "ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים" ("השופט הוא מלך המשיח . . . שיהא אדון כל העמים, והוא יוכיח להם ויאמר למי שימצא בו העול ישר המעוות . . . ומפני זה לא תהי' מלחמה בין עם לעם כי הוא ישלים ביניהם, ולא יצטרכו לכלי מלחמה, וכתתו אותם לעשות מהם כלי לעבודת האדמה"⁶), שכן, "באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה'

(1) פסחים קו, סע"א.

(2) גיטין יו"ד, ב. וש"נ.

(3) תניא רפל"ז.

(4) ל' חז"ל – במשנה ספ"ק דברכות.

(5) ישע' ב, ד. מיכה ד, ג.

(6) פ' הרד"ק עה"פ.

הוספה בשורת הגאולה

טז.

דער מינוי פון דוד מלכא משיחא איז דאך שוין געווען, כמ"ש¹ "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו", עס דארף נאָר זיין קבלת מלכותו ע"י העם און די התקשרות צווישן דעם מלך מיט דעם עם בשלימות הגילוי – בגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחות ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר תנש"א)

(1) תהלים פט, כא.

המינוי דוד מלכא משיחא הרי כבר הי', כמ"ש¹ "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו", צריכה רק להיות קבלת מלכותו ע"י העם והתקשרות בין המלך והעם בשלימות הגילוי – בגאולה האמיתית והשלימה.

סו.

בנוגע להמאורעות דימים אלה:

לכל לראש – המאורע שאירע בערב שבת זה, שבו התאספו והתכנסו יחדיו ראשי מדינות גדולות וחשובות בעולם, ובראשם נשיאי שתי המעצמות הגדולות, והחליטו והכריזו על תקופה חדשה ביחסי מדינות העולם – ביטול מצב של מלחמות בין מדינות העולם, שיתבטא